

HEMŞİRE VE DİĞER ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ AKTİVİTELERİ

**Doç. Dr. Gülsün TAŞOCAK,
Arş. Gör. Sevim ULUPINAR,
Arş. Gör. Hülya KAYA**

*İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu
Öğretim Elemanları*

GİRİŞ

Üniversiteler ülkenin sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik kalkınmasında önemli görevleri olan temel kuruluşlardır. Humboldt, üniversitenin amacını belirli bir mesleğe yönelik olmaksızın eğitim-öğretim ile birlikte temel bilimsel araştırmalar yaparak, bilgi üretmek ve bu bilgiyi yeni nesillere aktarmak olarak tanımlamıştır (13).

Yükseköğretimin içinde bulunduğu aşama, yalnızca bilginin, teknolojinin nasıl transfer edileceği değil, ülkelerin ve mesleklerin geleceğini şekillendirecek olan bilginin, teknolojinin erdemli bir yapılanma içinde nasıl üretileceği aşamasıdır. Ayrıca, yükseköğretimin sahip olduğu/olması gereken evrensel boyutlar, bu kuruluşlarda eğitim-öğretim-araştırma üçlüsü arasında bir dengenin kurulmasını da zorunlu kılmaktadır (4).

Üniversitenin insansal yapısı; akademik kadro-üniversite öğrencileri-yönetim ve hizmet kadrosu olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır.

Bu grup içinde yer alan öğretim üyesinin tek görevi ders vermek ve sınav kağıdı okumak değildir. Onlar dünyada olup bitenleri izlemesi, çözüm önerileri geliştirmesi, araştırma yapması ve teknoloji üretmesi gereken kişilerdir. Üniversitenin kapasitesi ve niteliği binaların fiziksel kapasitesi / niteliği ile değil, öğretim üyesi sayısı ve niteliği ile sınırlıdır. Ülkemizde üniversite sorunlarının temelinde yer alan öge, nitelik-nicelik çelişkisi olarak özetlenebilir, her ikisi de beklenenin gerisindedir (10,13).

Öğretim üyelerinin temel rolleri; öğretim, araştırma, kurum içi ve kurum dışı hizmetler, danışmanlık, müfredat geliştirme olarak özetlenebilir. Bu rollerin yanısıra, öğrenci danışmanlığı, yönetime destek, mesleki kuruluşların üyesi olma, meslek üyelerini ve kendini geliştirici eğitim aktivitelerinde yer alma ve liderlik rolleri de vardır. Hemşire öğretim üyelerinin de üstlendiği bu rollerin ortak hedefi, kuşkusuz hemşireliğe özgü bilimsel bilgiyi / hemşirelik bilimini geliştirmektir. (11,12).

Akademik ortamda hemşire öğretim üyelerinin üretkenliklerinin ve etkinliklerinin, nitelik ve nicelik yönünden araştırılması, ilgili stratejilerin belirlenmesinde önemli bir kaynaktır. Ancak, bu tür araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bilindiği gibi hemşire öğretim elemanları üniversite ortamından kaynaklanan genel sorunların yanı sıra, mesleğin / hemşireliğin profesyonelleşme aşamasında olmasının getirdiği sorunlarla da başa çıkmak zorundadır. Bu sorunların çözümünde zamanın etkin kullanımı temel öğelerden biridir (12).

Araştırmanın amacı; hemşire ve hemşire olmayan öğretim elemanlarının temel mesleki aktiviteleri / etkinlikleri ve bu etkinliklere ayırdıkları zamanı belirleyerek elde ettiğimiz bulguları, hemşireliğin gereksinim duyduğu akademik işlevler açısından yorumlamaktır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın evrenini; İstanbul'daki üniversitelerde görev yapan tüm öğretim üyeleri (N=3337) ve III.Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumuna katılan tüm öğretim elemanları (N=120) oluşturmaktadır.

Hemşire olmayan öğretim üyeleri örneklemini, kademelendirilmiş rastlantısal örnekleme yolu ile seçilmiş 450 kişi, hemşire olan öğretim elemanları örneklemini ise, sempozyuma katılıp anket formunu yanıtlayan 61 kişi oluşturmaktadır.

Veriler : Demografik özellikler, mesleki aktiviteler ve mesleki yayınları içeren 20 sorudan oluşan bir anket formu yoluyla elde edilmiştir.

Sonuçlar yüzdeleme ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yaş grupları, hizmet yılları ve akademik ünvanlarına göre dağılımları Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Öğretim Elemanlarının Yaş, Hizmet Yılı ve Ünvanlarına Göre Dağılımı.

YAŞ GRUPLARI	Hemşire Olan		Hemşire Olmayan	
	n	%	n	%
20-30 yaş	23	37.8	10	2.2
31-40 yaş	19	31.2	108	24.0
41-50 yaş	13	21.2	176	39.1
51 ve üstü	6	9.6	151	33.5
Yanıtsız	-	-	5	1.2

TOPLAM HİZMET YILI

0-9 yıl	38	62.2	60	13.3
10-19	15	24.2	169	37.6
20 ve üstü	8	13.2	221	46.9
Yanıtsız	-	-	2	2.2

AKADEMİK ÜNVAN

Profesör	3	4.9	206	45.8
Doçent	7	11.5	116	25.8
Yardımcı Doçent	11	18	128	28.4
Öğretim Görevlisi	11	18	-	
Araştırma Görevlisi	29	47.5	-	

Tablo 1'de görüldüğü gibi, hemşire öğretim elemanlarının yüzde 37.8'i 20-30 yaş grubunda, hemşire olmayanların ise yüzde 39.1'inin 41-50 yaş grubunda olduğu dikkati çekmektedir. Hemşire öğretim elemanlarının yüzde 62.2 oranında 0-9 yıl, olmayanların yüzde 46.9 oranında 20 yılın üzerinde hizmet deneyimi olduğu belirlenmiştir. Hemşire öğretim elemanlarının yüzde 47.5'inin araştırma görevlisi iken, olmayanların yüzde 45.8'i profesördür.

Hemşire öğretim elemanlarının yaşı, toplam hizmet yılı ve akademik ünvanları arasında yapılan karşılaştırmalarda; akademik ünvan ile yaş (χ^2

=46.54, $P<0.001$) ve akademik ünvan ile toplam hizmet yılı ($x^2=57.71$, $P<0.001$) arasında ileri derecede anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Sistemin işleyiş özellikleri doğrultusunda, yaş ve hizmet yılı arttıkça, akademik ünvanın da ilerlediği izlenimi edinilmiştir.

Öğretim elemanlarının medeni durumu incelendiğinde; hemşire olmayan öğretim elemanlarının yüzde 81.1'inin, hemşire olanların ise yüzde 59'unun evli oldukları belirlenmiştir.

Tablo 2. Hemşire Olmayan Öğretim Elemanlarının İstanbul'daki Üniversitelere Göre Dağılımı.

ÜNİVERSİTELER	N	n	%
İstanbul Üniversitesi	1356	175	38.9
İstanbul Teknik Üni.	649	91	20.2
Marmara Üni.	554	77	17.1
Yıldız Üniv.	283	45	10.0
Boğaziçi Üniv.	209	31	6.9
Mimar Sinan Üni.	196	30	6.9
Yanıtsız	-	1	0.2
Toplam	3338	450	100

Tablo 2 incelendiğinde, öğretim elemanlarının yüzde 38.9'unun İstanbul Üniversitesi'nde çalıştıkları görülmektedir.

Hemşire öğretim elemanlarının görevli oldukları kurumlar, lisans ve önlisans programları doğrultusunda ele alınmış olup, yüzde 82'sinin Hemşirelik Yüksekokullarında (Florence Nightingale, Hacettepe, Ege, Cumhuriyet, Marmara) yüzde 14.8'inin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarında görevli oldukları belirlenmiştir.

Üniversiteler geleneksel olarak öğretim, araştırma ve hizmet olmak üzere üç temel işleve sahiptir. Bu işlevleri yerine getirmekle yükümlü olan öğretim elemanlarının rolleri de benzer bir şekilde eğitim, araştırma, danışmanlık, yönetsel destek, mesleki organizasyon olarak sıralanabilir (11,12). Öğretim elemanlarının bu rollere ilişkin aktivitelere ayırdıkları zamanlara göre dağılımı Tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Mesleki Aktivitelere Ayırdıkları Zamana Göre Dağılımı.

Saat/hafta	Yok		1-11		12 ve üzeri		Ki-kare
DERSE HAZIRLIK							2
Öğretim Elemanları	8	13.1	37	60.6	16	26.2	$\chi^2 = 3.93$
Hemşire Olan (n=61)	121	26.9	236	52.5	93	20.7	$P > 0.05$
LİSANS DERSLERİ							2
Hemşire Olan (n=61)	3	4.9	34	55.7	24	39.3	$\chi^2 = 15.22$
Hemşire Olmayan (n=450)	25	5.6	262	262	103	36.2	$P < 0.01$
LİSANSÜSTÜ DERSLER							2
Hemşire Olan (n=61)	47	77	13	21.3	1	1.6	$\chi^2 = 76.11$
Hemşire Olmayan (n=450)	119	26.5	301	66.9	30	6.7	$P < 0.001$
ARAŞTIRMA							2
Hemşire Olan (n= 61)	17	27.8	34	55.7	10	16.4	$\chi^2 = 38.54$
Hemşire Olmayan (n=450)	94	20.9	202	44.9	154	34.2	$P < 0.001$
ÖĞRENCİ DANIŞMANLIĞI							2
Hemşire Olan (n=61)	10	16.4	47	77.0	4	6.5	$\chi^2 = 14.45$
Hemşire Olmayan (n=450)	135	30.0	269	59.8	46	10.2	$P < 0.01$
YÖNETSEL İŞLEV							2
Hemşire Olan (n=61)	48	78.6	11	18.0	2	3.3	$\chi^2 = 9.52$
Hemşire Olmayan (n=450)	252	56.0	136	30.2	62	13.8	$P < 0.05$
KURUM DIŞI MESLEK DANIŞ. VE UYG.							2
Hemşire Olan (n=61)	35	57.3	18	29.5	8	13.1	$\chi^2 = 36.17$
Hemşire Olmayan (n=450)	133	29.5	136	30.2	34	7.6	$P < 0.001$

Tablo 3 incelendiğinde derse hazırlık için haftada 1-11 saat zaman ayıran hemşire öğretim elemanlarının oranının yüzde 60.6, hemşire olmayan öğretim elemanlarının oranının yüzde 52.5 olduğu görülmektedir.

Williams (1989) tarafından yapılan benzer bir araştırmada, derse hazırlık için haftada 5-10 saat zaman ayıran hemşire öğretim elemanlarının yüzde 51.8, hemşire olmayanların ise yüzde 45.7 oranında olduğu belirtilmiştir (11). Her iki araştırma sonuçlarında, hemşire öğretim elemanlarının, diğer öğretim elemanlarına göre derse hazırlık için harcadıkları sürenin daha fazla olduğu ve çalışmamız kapsamındaki her iki grup öğretim elemanlarının derse hazırlığa Williams'ın araştırmasına kıyasla daha fazla zaman ayırdıkları görülmektedir.

Bilindiği gibi ,”öğretim” işlevi önlisans, lisans ve lisans üstü öğretim programlarını içermektedir. Fawcett, Bower, Solomons ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmalarda, hemşirelik okullarında öğretim işlevlerine daha fazla yer verildiği vurgulanmaktadır (11).

Çalışmamızda lisans derslerine haftada 12 saatten fazla zaman ayıran hemşire öğretim elemanlarının yüzde 39.3, hemşire olmayanların ise yüzde 36.2 oranında olduğu belirlenmiştir. Williams’ın araştırmasında lisans derslerine ayrılan sürenin 1-4 saat arasında yoğunlaştığı görülmüştür. Araştırmamızda her iki grubun lisans derslerine ayırdıkları sürenin fazla olması, ülkemizdeki üniversite sorunları arasında yer alan öğrenci sayısındaki hızlı artışa bağlanabilir (11,13).

Lisansüstü derslere 1-11 saat zaman ayıran hemşire olmayan öğretim elemanlarının yüzde 66.9, hemşire olanların ise yüzde 21.3 oranında olduğu görülmüştür. Williams’ın araştırmasında bu oran, hemşire olmayan öğretim elemanları için yüzde 63, hemşire olanlar için ise yüzde 50.2 olarak belirlenmiştir (11). Çalışmamızda, hemşire öğretim elemanlarının lisansüstü derslere ayırdıkları süre ile akademik ünvan arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($\chi^2 = 36.65$, $P < 0.001$). Lisansüstü deslere ayrılan sürenin beklenenin altında olması anabilim dallarının artmasıyla ortaya çıkan hemşirelik lisansüstü programlarındaki hızlı gelişmeleri yansıtmamaktadır. Bu durumun, hemşire öğretim elemanları örnekleminde araştırma görevlilerinin yer almasına bağlı olabileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın hemşire öğretim elemanları tarafından kendi rolü olarak benimsenmesi yakın bir geçmişe dayanır. Hemşire liderler (Abdellah ve Lewin, 1965) ve ANA (1972) araştırmanın hemşirenin profesyonel rolleri arasında olduğunu ve önemini vurgulamışlardır. Ülkemizde ise, 1968 yılında başlayan lisansüstü akademik programlar ile araştırma, hemşireliğe sistemli bir şekilde girmiştir. Down’a göre günümüzde hemşireliğin en büyük gereksinimlerinden biri, hemşireliğin kuramsal çatısını oluşturan / geliştiren temel araştırmaların yapılması ve yaygınlaştırılmasıdır. Üniversitelerin özünü oluşturan bilimsel yaklaşım ve araştırma yapma özgürlüğü, hemşireliğin akademik ve mesleki gelişimi için yaşamsal önem taşımaktadır (3,8,9,12).

Çalışmamızda araştırmaya ayrılan zaman incelendiğinde oldukça ilginç bir dağılım görülmektedir. Hemşire öğretim elemanlarının yüzde 27.8’i hemşire olmayanların yüzde 20.9’u araştırmaya hiç zaman ayırmamaktadırlar. Araştırmaya haftada 12 saatten fazla zaman ayıran hemşire öğretim elemanları oranının yüzde 16.4, hemşire olmayanların oranı ise yüzde 34.2’dir. Williams, araştırmaya 12 saat üzerinde zaman ayıran hemşire öğretim elemanları oranının ise yüzde 18.4, hemşire olmayan öğretim elemanın yüzde 8.5 oranında olduğunu

bulmuştur (11). Hemşire olmayan öğretim elemanlarının araştırmaya daha çok zaman ayırdıkları dikkat çekmektedir. Ratcliffe ve Andersky (1988) yaptıkları araştırmada; hemşire öğretim elemanlarının yüzde 87'sinin öğretim etkinliklerine daha fazla yoğunlaştıklarını, buna karşın eğitimi geliştirme, araştırma yapma ve yayınlama işlevlerinde belirgin sıkıntıları olduğunu saptamışlardır. Houle (1984) ve Bachman (1992) tarafından yapılan araştırmalarda da, hemşire öğretim elemanlarının, hemşirelik araştırmalarına ve kendi profesyonel gelişimlerine daha az zaman ayırdıkları görülmüştür (2,6). Fawcett, Bower, Solomons ve arkadaşları, hemşire öğretim elemanlarının diğer öğretim elemanlarına göre araştırmaya daha az zaman ayırdıklarını ancak daha fazla zaman ayırmak istediklerini belirlemişlerdir (5,12).

Akdemir ve arkadaşları (1986), hemşire öğretim elemanlarının araştırma yaparken diğer aktivitelerinin öncelik taşıması nedeni ile güçlük yaşadıklarını, ülkemizde hemşirelikle ilgili bir araştırma kataloğunun olmaması ve kaynak bulma güçlüğüünün araştırmaları olumsuz olarak etkilediğini belirlemişlerdir (1).

Bevis, hemşirelik müfredat programlarında yer alan konuların bilgi vermekten çok öğretim elemanları ve öğrenciler arasındaki etkileşime olanak sağlayacak biçimde oluşturulması gerektiğini savunmaktadır. Öğrencilerin, psiko-sosyal sorunları yoğun şekilde yaşadığı yükseköğrenim döneminde bireysel ve eğitsel danışmanlığa / desteğe oldukça fazla gereksinim duydukları bir gerçektir. Bu danışmanlığın / desteğin sağlanmasında kuşkusuz öğretim elemanlarının önemli rolü vardır (3,7). Çalışmamızda öğrenci danışmanlığına haftada 1-11 saat zaman ayıran hemşire öğretim elemanı oranı yüzde 77, hemşire olmayanların oranı ise yüzde 59.8'dir. Williams hemşire olan ve olmayan öğretim elemanlarının yüzde 52 oranında haftada 1-11 saat öğrenci danışmanlığı yaptıklarını belirlemiştir.

Araştırmamızda hemşire öğretim elemanlarının yüzde 78.6'sının, hemşire olmayanların ise yüzde 56'sının yönetsel işlevlere zaman ayırmadıkları belirlenmiştir. Williams'ın yaptığı araştırmada yönetsel işlevleri olmayan hemşire öğretim elemanları yüzde 9.8 oranındadır (11). Bu sonuçlar, öğretim elemanlarımızın mesleki alanda karar alma mekanizmasında yeterince rol almadıkları izlenimini vermektedir.

Kurum dışı mesleki danışmanlık ve uygulamalara haftada 1-11 saat zaman ayıran hemşire olmayan öğretim elemanları oranı yüzde 30.2 iken, hemşire olanlarda bu oran yüzde 29.5'tir. Williams'ın yaptığı araştırmada kurum dışı mesleki danışmanlık ve uygulamalara 1-11 saat zaman ayıran hemşire öğretim elemanı yüzde 82.8, hemşire olmayanlar ise yüzde 86.1 oranındadır (1).

Hemşire öğretim elemanlarının toplam hizmet yılı ile kurum dışı mesleki danışmanlık / uygulamalara ayırdıkları süre arasındaki ilişki anlamlıdır (x^2

=14.62, $P < 0.001$). Daha yoğun olarak 11-20 hizmet yılına sahip grup, kurum dışı danışmanlık / uygulamalara haftada 12 saatin üzerinde zaman ayırmaktadır.

Hemşire öğretim elemanlarının araştırma ve kurum dışı uygulamalara ayırdıkları zaman arasında anlamlı bir ilişki olup ($\chi^2 = 10.72$, $P < 0.05$), kurum dışı mesleki uygulamalara ayrılan zaman arttıkça, araştırma sayısı da artmaktadır. Bu sonuçlar kurum dışı faaliyetlerin araştırmayı güdülediğini düşündürmektedir. Araştırmaların gerçekleştirilmesi doğal olarak kurum dışı faaliyetleri de birlikte getirmektedir.

Hemşirelikte anahtar nitelikte yayın sayısının yeterli olduğunu söylemek güçtür, ancak artış göstermektedir. Hemşire eğitimcilerin uygulamalarında hemşirelik kuram ve uygulamalarını temel alması hemşirelik biliminin gelişmesinde yaşamsal bir önem taşır. Diğer yaşamsal bir öge ise hemşire öğretim elemanlarının düşünce ve araştırmalarını kongreler, dergiler, konferans vb. yollarla yayınlamaları, yaymaları ve tartışmaya açmalarıdır (3,5,6).

Öğretim elemanlarının yayınları ve bilimsel etkinliklerinin dağılımı Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4: Öğretim Elemanlarının Yayınları ve Bilimsel Etkinliklerinin Dağılımı

Saat/hafta Öğretim Elemanları	Yok		1-4		5-9		10 ve üzeri		Ki-kare
	n	%	n	%	n	%	n	%	%
SON İKİ YILDAKİ YAYIN SAYISI									2
Hemşire Olan	14	22.9	26	42.6	16	26.2	5	8.2	$\chi = 15.57$
Hemşire Olmayan	79	17.5	184	40.9	127	28.2	60	13.3	$P > 0.001$
TOPLAM YAYIN SAYISI									2
Hemşire Olan	10	16.4	19	31.1	10	16.4	22	36.1	$\chi = 45.32$
Hemşire Olmayan	40	8.9	54	12	54	12	302	67.1	$P < 0.001$
SON İKİ YILDA KATILDIĞI BİLİMSEL FAALİYET									2
Hemşire Olan	6	9.9	26	42.6	19	31.1	10	16.4	$\chi = 5.57$
Hemşire Olmayan	103	22.9	211	46.9	76	16.9	60	13.3	$P > 0.05$

Tablo 4 incelendiğinde; son iki yıldaki yayın sayısı 1-4 arasında olan hemşire öğretim elemanlarının oranı yüzde 42.6, hemşire olmayanların oranı ise yüzde 40.9'dur. Toplam yayın sayısı 10'un üzerinde olan hemşire öğretim elemanlarının oranı yüzde 36.1 iken, bu oran hemşire olmayanlarda yüzde 67.1'dir. Son iki yılda aktif olarak katıldığı bilimsel etkinlik sayısı 1-4 arasında

olan hemşire öğretim elemanı yüzde 42.6 oranındayken, hemşire olmayanlarda yüzde 46.9 oranındadır.

Williams'ın yaptığı araştırmada son iki yılda 1-4 arasında yayına sahip olan hemşire öğretim elemanı oranı yüzde 42.7, olmayanların oranı yüzde 43.7'dir.

Toplam yayın sayısı 10 ve üzerinde olan hemşire öğretim elemanları yüzde 10.5 iken hemşire olmayan öğretim elemanları oranı yüzde 16.4'tür (11).

Hemşire öğretim elemanlarının yaşı ile son iki yıldaki yayın sayısı arasında anlamlı bir ilişki vardır ($x^2 = 30.58$, $P < 0.001$). 10 ve üzerinde yayına sahip alanların hepsi 41-50 yaş arasında, 1-4 arası yayına sahip olanlar ise 20-30 yaş arasındadır.

Hemşire öğretim elemanlarının akademik ünvan ile toplam yayın sayısı arasındaki ilişki anlamlıdır ($x^2 = 33.14$, $p < 0.001$). 10 ve üzerinde yayına sahip olan gruplara bakıldığında doçentlerin ilksırada yer aldığı ve bunu yardımcı doçentlerin izlediği saptanmıştır.

Hemşire öğretim elemanlarının akademik ünvanı ile son iki yıldaki yayın sayısı incelendiğinde aralarındaki ilişki anlamlı bulunmuş ($x^2 = 36.43$, $p < 0.001$), 5'ten fazla yayına sahip olma oranının doçentlerde beklenenden fazla olduğu görülmüştür.

Hemşire öğretim elemanlarının toplam hizmet yılı ve toplam yayın sayısı arasında anlamlı bir ilişki vardır ($x^2 = 39.84$, $P < 0.001$), 11-20 yıl arasında hizmete sahip olan grubun 10 üzerinde yayında yoğunlaştığı saptanmıştır. Benzer ilişki, son iki yıldaki yayın sayısı arasında da mevcuttur ($x^2 = 22.59$, $P < 0.001$). Son iki yılda aktif olarak katıldığı bilimsel etkinlik sayısı ile toplam hizmet yılı arasında anlamlı bir ilişki olup 5-9 yayına ve 11-20 yıl hizmete sahip olan grupta yoğunlaşmıştır ($x^2 = 14.29$, $P < 0.05$).

Tüm bu sonuçların ışığında özellikle son iki yılda yayın sayısında ve bilimsel aktivitelere katılımında görülen artış, hemşireliğin kendine özgü bilimsel bilgi üretme ve akademik saygınlığına yönelik olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemiz ve üniversitelerimizin genel yapısından, hemşireliğin kendisinden kaynaklanan sorunlar kuşkusuz hemşirelik eğitime de yansımaktadır. Ancak yerleşik disiplinlerle karşılaştırıldığında kısa bir akademik geçmişe sahip olan hemşirelik, günümüzde, profesyonel başka bir deyişle akademik saygınlığını kazanma aşamasındadır. Araştırmamızda yer alan hemşire öğretim elemanı sayısı sınırlı olmakla birlikte, elde edilen bulguların ülkemiz

gerçeklerine ve literatüre uygun olduğu söylenebilir. Hemşire öğretim elemanları grubunun, mesleğin büyük gereksinim duyduğu araştırmalara yeterince zaman ayıramadıkları, ancak son iki yıldaki yayın sayılarında ümit verici bir artış olduğu görülmüştür.

Konuyu geniş kapsamlı ve bütüncü bir yaklaşımla ele alırsak, önerilerimizi şu ana başlıklar altında toplayabiliriz ;

- Hemşirelik eğitiminin tüm gelişmelere karşın yeterince kontrol edemediği politik ve yönetsel kararlara bağılılığını ortadan kaldıracak programlı organizasyonlar gerçekleştirilmelidir.
- Profesyonel saygınlığın akademik saygınlıkla eşdeğerde olduğu dikkate alınarak öğretim üyesi-bilim insanı kimliği bütünleştirilmelidir.
- Hemşirelik eğitiminin tüm aşamaları evrensel mesleki ölçüt ve hedefler doğrultusunda değerlendirilmeli; gerekli olan düzenlemeler meslek üyelerinin mesleki kuruluşları, farklı disiplinler, toplumun destek ve işbirliği ile sağlanmalıdır.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, hemşire ve hemşire olmayan öğretim elemanlarının iş aktivitelerini karşılaştırmaktır. Bu aktiviteler; öğretime hazırlık, formal eğitim, (lisans-lisansüstü), araştırma, öğrenci danışmanlığı, kurum dışı mesleki uygulama, danışmanlık ve yayınları içermektedir.

Çalışmanın en önemli sonucu, hemşire öğretim elemanlarının hemşire olmayanlara göre, araştırmaya daha az zaman ayırması ve daha az yayın üretmesidir.

SUMMARY

Work-Related Activities of Nursing and Non-Nursing Faculty:

The aim of this study is to compare work-related activities of nursing and non-nursing faculty. These activities include, teaching preparation, formal classroom instruction (graduate and under graduate and under graduate), research, student counseling administration, outside professional practice and consulting, published articles.

The most important result of study, nursing faculty devote less time to research, and produce fewer publications than their non-nursing counterparts.

KAYNAKLAR

- 1- **Akdemir, N., Bedük, T., Abaan, S.:** Hemşirelikte bilim uzmanlığı ve bilim doktorası yapmış öğretim elemanlarının karşılaştıkları güçlükler, *Türk Hemşireler Dergisi*, 36:3, (1986).
- 2- **Bachman, J.A., Kitchens, E.K., Halley, S.S, Ellison, K.T.:** Assessment of learning needs of nurse educators: Continuing Education implications, *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 23:1, 25-33 (1992).
- 3- **Bevis, O.E., Murray. J.P.:** The essence of the curriculum revolution: emancipatory teaching, *Journal of Nursing Education*, 7, 326, (1990).
- 4- **Dructer, P.F.:** Yeni gerçekler. Ç: Birtane Karanakçı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul (1989).
- 5- **Fitzpatrick, J.J., Carnegie. M.E.:** Endowed chairs in nursing, *Nursing Outlook*, 5: 219, (1991).
- 6- **Gien, L.T.:** Evaluation of faculty teaching effectiveness toward accountability in aducation, *Journal of Nursing*, 30:2, (1991). Nedenleri ve Çözüm Önerileri. Erciyes Üniversitesi Yayınları, No.31, Kayseri, (1992).
- 7- **Günay, O., Ötürk, Y.:** Gençlerin Sağlık Sorunları Nedenleri Çözüm Önerileri. Erciyes Üniversitesi Yayınları, No.31, Kayseri, (1992).
- 8- **Leddy, S., Pepper, J.M.:** Conceptual Bases of Professional Nursing. Second Edition, Lippincott Company, Philadelphia, (1989).
- 9- **Uyer, G.:** Hemşirelikte akademik çalışmaların nitelik sorunu, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7:1, (1991).
- 10- **Velioglu, P.:** Hemşireliğin Düşünsel Temelleri. Alas Ofset Matbaa, İstanbul, (1994).
- 11- **Williams, R.P.:** Work behaviors of nursing faculty, *Nursing Outooek* 1:37:1, 1989, pp: 31-36
- 12- **Zanecchia, M.D.:** Career Guide for Nurse Educators. Appleton and Lange. A Publishing Division of Prentice Hall, USA., (1988).
- 13- : Çağdaş Eğitim, Çağdaş Üniversite. Başbakanlık Basımevi, Ankara, (1992).